

K R O N I K A

Mieczysław BALOWSKI

DOI: 10.14746/bo.2019.3.12

Univerzita Adama Mickiewicze

Vědecko-výzkumná práce poznaňské bohemistiky

Současný vědecký výzkum v oboru český jazyk a literatura byl v Ústavu slovanské filologie zaveden hned po jeho vzniku z Ústavu ruské a slovanské filologie (tehdy v rámci Ústavu ruské a slovanské filologie vznikla samostatná katedra pro studium západoslovanských jazyků a literatur). Na začátku v centru vědecko-výzkumného badání naší katedry se nacházela jenom česká literatura po 2. světové válce. Teprve po roce 2007 se pracoviště v Poznani začalo zabývat i lingvistickými otázkami: nejprve stratifikací českého jazyka, frazeologií, pak i dalšími otázkami. Současně vznikl zájem o komparativní studium českého a polského jazyka, jehož výsledkem byly také i překlady české literatury, nejprve pohádky a aforismy, pak i básně (dnes z těchto překladů čerpá scénářistka aš.divadla, naše doktorandka Anna Kapczyńska). V Ústavu byly řešeny tyto jednotlivé grantové projekty:

- Gawarecka Anna, účast v projektu *Literatury słowiańskie po roku 1989 w dialogu z Europą i światem. Nowe zjawiska, tendencje, perspektywy*, realizovaném Komisi literární komparatistiky Mezinárodního sjezdů slavistů, grant číslo 115/E–343/SPB/MSN/H–01/DZ 195 (2003–2005).
- Kowalska Urszula, vedoucí grantu PRELUDIUM *Doświadczenie roku 1968 w czeskiej literaturze emigracyjnej*, grant pro mladé badatelé, číslo projektu: 2011/01/N/HS2/00851 (2011–2013).
- Firlej Agata, vedoucí polské části mezinárodního grantu, Kowalska Urszula, Firlej Agata, Skibska Anna Maria, Balcerzak Małgorzata, Wolska Joanna, Gawarecka Anna, Balík Štěpán, Holý Jiří, Hříbková Hana, Vlasáková Šárka, Zitová Olga – účastníci projektu *The Holocaust in the Literatures and Cultures of Central Europe / Holocaust in literaturach i kulturach Środkowej Europy* (2013–2016), schváleného Ministerstvem vědy a školství Polské republiky, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a organizací DAAD Německé republiky.
- Czachór Sylwia, účast v projektu *Poezja na marginesie cywilizacji. Degradacja i odrodzenie twórczości poetyckiej w latach 1864–1894 (podstawa bibliograficz-*

no-materialowa), projekt schválený Národním Programem Vývoje Humanistiky a Ministerstvem vědy a školství Polské republiky (2012–2014).

- Czachór Sylwia, účast v projektu *Rozwój systemów organizacji teatrów w państwach UE*, projekt schválený Národním Centrem Vědy Polské republiky (2014–2015).

Kromě grantových projektů jsou zde řešeny i další badatelské otázky. Posledními týmovými projekty jsou:

- Gawarecka Anna, projekt *Komplexní inovace výuky polského jazyka pro začátečníky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity*, číslo projektu 640/2003, schválený Fondem rozvoje vysokých škol ČR, ředitel: dr. Roman Madecki, Katedra slavistiky Masarykovy univerzity.
- Gawarecka Anna, projekt *Kategoria »swój – obcy« / »swoje – cudze«*, číslo projektu 88354/03/41, projekt realizovaný ve spolupráci badatelů ze Srbska, Chorvatska a Bulharska.
- Balowski Mieczysław, projekt *Česko-polská srovnávací frazeologie*, číslo projektu 405/01/1267, řešitelka projektu: doc. PhDr. Eva Mrhačová, CSc., projekt realizovaný ve spolupráci s Filozofickou fakultou Ostravské univerzity (2007–2009).

Další badatelské okruhy: analýza literární tradice od 19. století do současnosti v estetice, filozofii a politice; fenomenologická a sémiotická reflexe nad duchovním a ideovým prostorem Slaviae Orthodoxae (latinská a cyrilská tradice v jazyce a v české literatuře); české divadlo 20. století; problémy kulturní, historické a národní identity Slovanů; vývojové procesy současných slovanských jazyků (stratifikace, sociopolitické determinanty, role obecné češtiny v současném českém diskurzu); srovnávací studie gramatiky a frazeologie západoslovanských jazyků; analýza jazyka současných sdělovacích prostředků (televize, rozhlas, tisk, reklamní billboardy). Zastavíme se zde u některých těchto badatelských projektů.

1. Zkušenosti roku 1968 v české emigrační literatuře

Projekt zahrnoval vytvoření monografie věnované zkušenostem z roku 1968, které se staly jedním z „hraničních” dat ve vědomí Čechů, přičemž časové mezníky rozdělují dvě samostatné skutečnosti bez ohledu na to, že na obou stranách hranice zvítězila socialistická ideologie. Častá interpretace tohoto data v souvislosti s vinou za historické porážky se stala smutnou tradicí současného českého žurnalistu. Literární texty uvedené v monografii U. Kowalské (především Milan Kundera, Josef Škvorecký a Pavel Kohout) potvrzují jisté vzorce myšlení o roce 1968, jeho příčiny a důsledky. Ukazují také rok 1968 jako politický, společenský, historický a kulturní fenomén, ukazují, do jaké míry tyto vzorce ovlivňovaly postsrpnovou literaturu, co

probudilo „démony minulosti“ a jak se formoval obraz budoucnosti národa, který „zakázal všechno kromě dýchání“ (Pavel Kohout) (srov. Kowalska 2015).

2. Holocaust w literaturach i kulturach Europy Środkowej

Při zpracování tohoto tématu spolupracovali vědci z Německa (Arbeitsstelle Holocaustliteratur, Justus-Liebig-Universität Gießen), České republiky (Centrum pro výzkum holocaustu a židovské literatury na Univerzitě Karlově v Praze) a Polska (Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań). Společně vydali několik monografií, ve kterých se věnovali tématu zobrazení holocaustu v literatuře a kultuře střední Evropy. Tímto způsobem konfrontovali hledisko polských, německých a českých slavistů (srov. Firlej 2015b, *The Aspects of Genres in the Holocaust... 2015, The Holocaust in Centraleuropean Literatures... 2016, Der Holocaust in den mitteleuropaischen Literaturen und Kulturen... 2016*).

Cílem projektu bylo na základě workshopů německých, českých a polských týmů (které vyústilo v publikaci antologie *Aspekty žánrů v holocaustových literaturách ve střední Evropě*, Praha 2015) srovnávací studium zastoupení holocaustu v literatuře a kulturách střední Evropy. Vědci věnovali zvláštní pozornost hybridizaci literárních žánrů, zejména kombinaci fiktivního vyprávění a autenticity v literárním díle. V tomto kontextu se projevují kulturní rozdíly v konkrétních zemích (například rozdíly v postojích k možnosti použití šokujících komixů ve vyobrazení Shoah), stejně jako změny v hierarchii a nadvládě žánrů (od literatury a fikce po reflexní romány, komixy a kriminálky). V dlouhodobém výhledu je projekt přípravou na společnou práci tří mezinárodních týmů na anglojazyčném lexikonu ikonografie Shoah ve střední Evropě.

3. Analýza literární tradice od 19. století do současnosti v estetice a filozofii

Cílem je analýza, typologie a srovnávací výzkum moderního, avantgardního a postmoderního studia ve střední Evropě, a tím představení historické a teoretické literární tradice studovaných oblastí slovanské literatury a její postavení ve světové literatuře.

Autoři se ujali úkolu nejnovější polské bohemistiky mimo jiné ukázat „českou literaturu v širším kontextu, vyvracet její falešný obraz a překonat omezení, jež vyvolává komerční přístup k literatuře“ (Firlej 2010, s. 12), např. monografie A. Firlejové představuje postavu Jana Skácela polskému čtenáři. Autorka se domnívá, že je to důležité nejen z důvodu špatného příjmu jeho básní v naší zemi, ale také proto, že „jeho biografie, propojená s poválečným osudem české literatury a jejími nejvýznamnějšími autory, umožní proniknout – na základě pars pro toto – do dějin této literatury“

(Firlej 2010, sincerely. 12; srov. také Gawarecka 2005, 2012, 2019a, b, c; Firlej 2010, 2019; Kowalska 2016; Skibska 2016, 2019)

4. Fenomenologická a sémiotická reflexe duchovního a ideového prostoru Slaviae Orthodoxae (latinská a cyrilská tradice v jazyce a v české literatuře)

Cílem výzkumu je ukázat místo slovanských kultur (jazyka a literatury) v evropském historickém procesu. Paleografické (a biblické) bádání se zaměřuje na otázky týkající se dějin myšlenek, jazyka, ideologie atd., na vztahy mezi literaturou i jazykem a náboženstvím, historií a mýtem, a především na model a místo slovanských kulturních systémů v oblasti velkého křesťanského společenství (srov. Balowski 2008; Brodniewicz 2015; Pešina 2011, 2012).

5. České divadlo 20. století

České divadlo se nedávno stalo přijímacím místem řady evropských avantgardních literárních proudů. Hlubší zpracování typologie českých literárních proudů pomůže také podrobněji se zaměřit na vývoj české a dokonce i západoslovanské dramatiky. V této souvislosti bude nejprve analyzována současná česká dramaturgie: nejdůležitější osobnosti, opakující se témata, zápletky v nejnovějším českém divadle, způsob interpretace současných problémů (jako jsou např. transformace) (srov. Firlej 2011, 2015c, 2016, 2017; Czachór 2013, 2015, 2016).

6. Otázky kulturní, historické a národní identity Slovanů

Současné národní literatury se vyznačují důrazem na autenticitu, vypořádáním s minulostí, historickým radikálismem a etnogenetickou reflexí. Moderní literární diskurzy – a nejenom ony – zmenšují chronologickou vzdálenost, protože vzdálené doby podléhají procesu aktualizace; selektivně se soustřeďují na tradici a přenáší archaické jevy pouze na svůj vlastní obraz kulturní sebedefinice; současně tento „exkluzivní“ diskurz neprospívá proevropskému diskursu (srov. *Na styku kultury polskiej i czeskiej...* 2011; Balowski 2011b, 2018; Brodniewicz 2016; Firlej 2015a, Gawarecka 2010; Kowalska 2014; Pešina 2015, 2016).

7. Vývojové procesy současných slovanských jazyků (stratifikace, sociopolitické determinanty, role obecné češtiny v současném českém diskursu)

Předmětem výzkumu je analýza starého a moderního literárního písemnictví ve srovnání s jinými funkčními varietami v českém jazyce, analýza diferenčních procesů v jednotlivých etapách historického vývoje na srovnávacím pozadí v rámci zápa-

doslovanské jazykové skupiny. Projekt předpokládá analýzu směru diferenciacie současných západoslovanských jazyků na pozadí jiných slovanských jazyků. Byly zkoumány také změny v současné češtině a polštině (srov. Balowski, Balowska 2008; Balowski 2015a, b, 2016).

8. Srovnávací studie gramatiky a frazeologie západoslovanských jazyků

Prvním cílem je připravit česko-polskou kontrastivní gramatiku. V Polsku je už zpracována např. makedonsko-polská nebo srbsko-polská kontrastivní mluvnice.

Druhým cílem je vytvořit frazeologické slovníky slovanských jazyků. Nás se týkají jenom polsko-české a česko-polské slovníky. První fáze předpokládá popis tradiční frazeologie daného národa (jako východisko) a pak srovnání s národnostní představou určité situace uschovávanou v druhém jazyce a následně hledání frazeologických ekvivalentů (nebo vůbec jazykové ekvivalence) (srov. Balowski 2012, 2013; Grygerková 2017; Mielczarek 2010a, b; Sliwka 2016, 2014).

9. Analýza jazyka současných sdělovacích prostředků (televize, rozhlas, tisk, reklamní billboardy)

Analýza je založena na dlouhodobém pozorování polských a českých reklamních textů, které se objevují v médiích (zejména v tisku). Jsou sledovány jazykové prostředky využívané v reklamě, především gramatické kategorie (u jednotlivých skupin jmenných – číslo, pád, rod, typ, a u verbálních – osoba, rod, čas), aniž by v opodstatněných případech byla opomíjena syntax a slovní zásoba (slovotvorba). Je analyzována jazyková variabilita reklamních textů, zdůrazňují se vztahy mezi morfologickými kategoriemi a jejich přesvědčivým potenciálem (srov. Sliwka 2014, 2015, 2016).

10. Edice sborníků a časopisu

Nakonec vzpomeňme ještě dvě iniciativy. Jedná se o řadu „Bohemica Posnaniensia“, kterou jsme zavedli v roce 2009 v Ústavu slovanské filologie naší univerzity. Je věnována publikacím, týkajícím se problematiky českého jazyka nebo české literatury a kultury, nebo konfrontačnímu studiu češtiny s jinými jazyky. V rámci této řady se objevují jak vědecké monografie (A. Commentationes), tak překlady české literatury (B. Translatologica). Publikují zde autorské monografie jak poznaňští bohemisté, tak i jiní polští a zahraniční bohemisté a slavisté.

K řadě „Bohemica Posnaniensia. Commentationes“ patří nejenom kolektivní monografie (srov. *Na styku kultury polskiej i czeskiej...* 2011, *Václav Havel. Człowiek – Pisarz – Filozof – Polityk* 2014, *Konflikt pokoleń a różnice cywilizacyjne...* 2012, *Doświadczenie codzienności...* 2015, *Chaos i ład...* 2016, *Obcy czy inny...* 2018 atd.),

protože k řešení některých otázek zveme i další bohemisty, kteří pracují na podobném vědeckém problému, ale i monografie jednotlivých autorů, jako např. Mieczysław Balowského, Joanny Brodniewicz, Agaty Firlej, Urszuly Kowalské, Romana Sliwky, Władysława Nehringa, Jaroslava Hubáčka nebo Svatavy Urbanové.

Druhá série „Bohemica Posnaniensia. Translatologica“ je určená pro překlady děl české literatury. V této řadě jsme vydali Werichovy pohádky *Fimfarum, Básně* Jana Skácela, 3 sborníky aforismů Jana Sobotky (*Aforyzmy o nich, o was i o nas, Aforyzmy z wtedy i z teraz, a może i na przyszłość, Aforyzmy. Myśli i zmyślenia*) a 6 divadelních her ve dvou svazcích (*W cieniu Zagłady* i *Aksamitna scena*). Tyto překlady vznikají na pozadí teoretických analýz určitého problému (srov. Balowski 2011a; Firlej 2010, 2016, 2017).

Naše katedra vydává také vědecký časopis *Bohemistyka*. Je to čtvrtletník, jehož dvě čísla jsou literárněvědná a dvě čísla jazykovědná. Jsou v něm zveřejňovány – kromě vědeckých článků – recenze, informace o bohemistických centrech ve světě, jubileích českých a světových bohemistů, vědeckých konferencích, jež jsou věnovány problematice českého jazyka a české literatury atd. Je dostupný bez omezení pro všechny zájemce na webové stránce: www.bohemistyka.pl a je indexován v databázích: SCOPUS, ERIH PLUS, EBSCO, CEEOL, CEJSH, Index Copernicus, Pressto, BazHum, Pol-Index.

Literatura (výběr)

- B a l o w s k i Mieczysław, 2008, *Slavia Orthodoxa, Slavia Latina, Slavia – Czechia*, [w:] *Język i literatura czeska w europejskim kontekście kulturowym*, red. Mieczysław Balowski, Jiri Svoboda, Racibórz: PWSZ, s. 13–22. ISBN 978–83–60730–15–7.
- B a l o w s k i Mieczysław, 2011a, *K otázce dějin české aforistiky*, [w:] *Svět kreslený slovem*, red. Mieczysław Balowski, Marie Hádková, Ústí nad Labem: UJEP, s. 66–76. ISBN 978–80–7414–365–6.
- B a l o w s k i Mieczysław, 2011b, *Walencja kulturowa a identyfikacja narodowa w społeczeństwie wielokulturowym*, [w:] *Tożsamość na styku kultur*, red. Irena Masojć i Helena Sokołowska, Wilno: Uniwersytet Pedagogiczny, s. 165–175. ISBN 978–9955–20–693–4.
- B a l o w s k i Mieczysław, 2012, *Sémantická relace protikladu ve frazeologických jednotkách*, [w:] *Čeština v pohledu synchronním a diachronním. Stoleté kořeny Ústavu pro jazyk český*, red. Světlá Čmejrková, Jana Hoffimannová, Jana Klímová, Praha: Karolinum, s. 383–388, ISBN 978–80–246–2121–0.
- B a l o w s k i Mieczysław, 2013, *Sobotkovy aforismy na pozadí současné české aforistiky*, „Bohemistyka“, nr 3, s. 184–196, ISSN 1642–9893.
- B a l o w s k i Mieczysław, 2015a, *Przemiany języka czeskiego: spisowná čeština czy standardní jazyk?*, [w:] *Języki słowiańskie w procesie przemian*, red. Gabriela Olchowa, Mieczysław Balowski, Banská Bystrica: Univerzita M. Bela v Banské Bystrici, s. 9–19, ISBN 978–80–557–1056–3.

- Balowski Mieczysław, 2015b, *Socjolingwistyczne uwarunkowania rozwoju języka polskiego na polsko-czeskim pograniczu*, [w:] *Pogranicza słowiańskie w opisach językoznawczych*, red. Feliks Czyżewski, Marek Olejnik, Alicja Pihan-Kijasowa, Lublin–Włodawa: Wydawnictwo Polihymnia, s. 35–46. ISBN 978–83–7847–309–1.
- Balowski Mieczysław, 2016, *Wpływ globalizacji na język i kulturę polsko-czeskiego pogranicza*, [w:] *Глобализационные процессы и их влияние на языковое и цивилизационное развитие славянских этносов*. Редколлегия: Д.Ю. Ващенко, М.М. Маркарцев, Г.П. Нешименко (отв. ред.), Г.П. Пилипенко, Москва. ISBN 978–5–7576–0357–5.
- Balowski Mieczysław, 2018a, *Československý jazyk a myšlenka nezávislého národa*. [w:] *Čeština jako cizí jazyk v průsečíku pohledů*, red. Svatava Škodová, Milan Hrdlička, Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. ISBN 978–80–7308–884–2.
- Balowski Mieczysław, 2018b, *Językoznawstwo komparatystyczne a badania naukowe Edwarda Lotki*, „Bohemica Olomucensia”, s. 11–31. ISSN 1803-876X.
- Balowski Mieczysław, Balowska Grażyna, 2008, *Problemy ze standaryzacją współczesnego języka czeskiego (część 1)*, „Bohemistyka”, nr 1–4, s. 197–208. ISSN 1642–9893.
- Brodniewicz Joanna, 2015, *Zvláštní druh cestopisu – Vzpomínky z vyhnanství na Sibiř Faustyna Ciecierského*, [w:] *Fenomén cestopisu v literatuře a umění střední Evropy*, red. Jiří Hrabal, Olomuniec: Univerzita Palackého, s. 232–250. ISBN 978–80–244–4876–3.
- Czachór Sylwia, 2013, *Boska władza reżysera. Karel Hugo Hilar – pierwszy nowoczesny reżyser w czeskim teatrze*, „Poznańskie Studia Slawistyczne”, nr 5, s. 75–87. ISSN 2084–3011.
- Czachór Sylwia, 2015, *Przemiany wartości zarejestrowane w teatrze. Uwagi na marginesie cyklu »Perverze v Čechách«*, [w:] *Konstrukcje i dekonstrukcje tożsamości*. Tom IV: *Wartości w świecie słowiańskim*, red. Ewa Golachowska i Dorota Pazio-Wlazłowska, Warszawa: Instytut Slawistyki PAN, s. 87–97. ISBN 978–83–64031–27–4.
- Czachór Sylwia, 2016, *Pokoleniowe różnice w artystycznym obrazowaniu doświadczenia totalitarnej przeszłości w czeskim teatrze najnowszym*, „Miscellanea Posttotalitariana Wratislaviensia” IV, s. 49–58. ISSN 2353–8546.
- Der Holocaust in den mitteleuropäischen Literaturen und Kulturen: Probleme der Poetisierung und Aesthetisierung*, 2016, red. Reinhard Ibler, Stuttgart: ibidem Verlag. ISBN 978–3–8382–0952–4.
- Doświadczenie codzienności w języku i w literaturze czeskiej*, 2015, red. Mieczysław Balowski, Poznań: IFS UAM, PRO. ISBN 978–83–63090–60–9.
- Firlej Agata, 2010, *Czarny kruki. O Janie Skácelu i jego poezji*, Poznań: IFS UAM, PRO. ISBN 978–83–926152–8–6.
- Firlej Agata, 2011, *Mácha w awangardowym teatrze E.F. Buriana*, „Poznańskie Studia Slawistyczne”, nr 1, s. 57–69. ISSN 2084–3011.
- Firlej Agata, 2015a, *Balik Stepan, Czesi: naród bohaterów! O kukielkowym sabotażu, kobiecym wywiadzie, recesse i innych nieoczywistych formach oporu*, „Teksty Drugie”, nr 148, s. 229–240. ISSN 0867–0633.
- Firlej Agata, 2015b, *Poznań–Prague–Giessen research cooperation in the area of representation and reception od Shoah in Central European literatures and cultures*, „Bohemistyka” 2015, nr XV, s. 96–98. ISSN 1642–9893.
- Firlej Agata, 2015c, *Zakonnica w teatrze czyli feminizm po chrześcijańsku. O trzech sztukach Lenki Lagronovej*, [w:] *Divadlo v české a polské literatuře/ Teatr w literaturze czeskiej i polskiej*, red. Libor Martinek, Opava: Slezská univerzita v Opavě, s. 220–225. ISBN 978–80–7248–668–7.
- Firlej Agata, 2016, *Nieobecność. Ujęcia Szosa w czeskiej dramaturgii*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM. ISBN 978–83–323–2998–8.
- Firlej Agata, 2017, *Dwa teatry. O opisywaniu czegoś, czego nie ma*, „Poznańskie Studia Slawistyczne”, nr 12, s. 363–371. ISSN 2084–3011.
- Gawarecka Anna, 2005, *Wygnañcy ze światów minionych. O czeskiej dekadencji*, Poznań: Wydawnictwo UAM. ISBN 978–83–232177–9–4.
- Gawarecka Anna, 2010, *Budziciel wśród cyrkowców, czyli Eduarda Bassa gra z czeską popularną mitologią narodową*, [w:] *Odbicie ważnych wydarzeń historycznych w języku i literaturze czeskiej*, red. Mieczysław Balowski, Poznań: IFS UAM, PRO, s. 153–171. ISBN 978–83–926152–7–9.
- Gawarecka Anna, 2012, *Margines i centrum. Obecność form kultury popularnej w literaturze czeskiej dwudziestolecia międzywojennego*, Poznań: Wydawnictwo UAM. ISBN 978–83–232–2307–8.
- Gawarecka Anna, 2019a, *Był tylko wodą ten, który o tym opowiadał. Ponowoczesna obecność mitu w twórczości Miloša Urbana*, w druku.
- Gawarecka Anna, 2019b, *Groźna codzienność i codzienna groza. O grze z konwencjami horroru w literaturze czeskiej*, w druku.
- Gawarecka Anna, 2019c, *O trwałości inspiracji awangardowych. Fenomen czeskiego surrealizmu*, w druku.
- Grygerková Marcela, 2017, *České frazémy obsahující číslovky*, [w:] *Parémie národů slovanských VIII*, red. Simona Mizerová, Ostrava: Ostravská univerzita, s. 34–42. ISBN 978–80–7464–905–9.
- Chaos i ład w języku i literaturze czeskiej*, 2016, red. Mieczysław Balowski, Poznań: IFS UAM, PRO. ISBN 978–83–63090–72–2.
- Konflikt pokoleń a różnice cywilizacyjne w języku i w literaturze czeskiej*, 2012, red. Mieczysław Balowski, Poznań: IFS UAM, PRO. ISBN 978–83–63090–21–1.
- Kowalska Urszula, 2014, *»Všichni lidé sou vlastně jedna generace, ne?« O poszukiwaniu narodowej i pokoleniowej tożsamości*, [w:] *Václav Havel. Człowiek – Pisarz – Filozof – Polityk*, Poznań: IFS UAM, s. 61–76. ISBN 978–83–63090–48–7.
- Kowalska Urszula, 2015, *»Tato noc nebude krátká...« Doświadczenie roku 1968 w czeskiej literaturze emigracyjnej*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM. ISBN 978–83–232–2893–6.
- Kowalska Urszula, 2016, *»Pan śpiewak, świat widzi ponuro...« Słowiański bard, popularny tekściarz czy ponadczasowy poeta? O twórczości Karla Kryla i Jacka Kaczmarskiego*, Poznań: IFS UAM, Wydawnictwo PRO. ISBN 978–83–63090–96–8.

- Mielczarek Joanna, 2010a, *Rozwój rzeczowników abstrakcyjnych w języku czeskim (na materiale pochodzącym z szesnastowiecznego tekstu moralistycznego »Řeči a naučení z hlubokých mudrců«) i polskim*, [w:] *Język polski – wczoraj, dziś, jutro...*, red. Barbara Czapok-Kopciuch, Piotr Żmigrodzki, Kraków, s. 274–279. ISBN 978–83–89425–61–4.
- Mielczarek Joanna, 2010b, *Stratifikacja odmian współczesnego języka czeskiego a rozwój sztuki narracyjnej w XX w.*, „Beiträge der europäischen slavistischen Linguistik“ (Polyslav), No 13, München–Berlin, s. 173–177. ISSN 2391–7768.
- Na styku kultury polskiej i czeskiej: dziedzictwo, kontynuacje, inspiracje*, 2011, red. Mieczysław Balowski, Poznań: IFS UAM, Wydawnictwo PRO. ISBN 978–83–63090–04–3.
- Obcy czy inny w języku i w literaturze czeskiej*, 2018, red. Mieczysław Balowski, Poznań: IFS UAM, Wydawnictwo PRO. ISBN 978–83–63090–21–0.
- Pešina Jan, 2011, *Od tradycji duchowej do tradycji świeckiej. Historyczne metamorfozy czeskiego dziedzictwa świętowaclawskiego*, [w:] *Progi, pasáže, granice w kulturach słowiańskich*, red. Anna Gawarecka, Mieczysław Balowski, Poznań: Instytut Filologii Słowiańskiej, s. 125–142. ISBN 978–83–63090–00–5.
- Pešina Jan, 2012, *Demytizace a blasfémie v české svatováclavské tradici*, [w:] *Tabu w oku szeroko otwartym*, red. N. Długosz przy współpracy Zdravka Dimoskiego, Poznań: Instytut Filologii Słowiańskiej, s. 105–112. ISBN 83–60517–83–3.
- Pešina Jan, 2015, *O tym, jak Hus stał się Husem albo droga życiowa czeskiego reformatora w dwudziestu rozdziałach*, „Poznańskie Studia Slawistyczne”, nr 1, s. 415–418. ISSN 2084–3011.
- Pešina Jan, 2016, *Tradycje religijne w czeskim dyskursie tożsamościowym okresu międzywojennego*, „Poznańskie Studia Slawistyczne”, nr 1, s. 243–255. ISSN 2084–3011.
- Skińska Anna Maria, 2016, *Retoryka erotyzmu w prozie Milana Kundery*, „Bohemistyka”, nr 1, s. 19–50. ISBN 1642–9893.
- Skińska Anna Maria, 2018, *Miniaturowe perspektywy urbanistyczno-krajoznawcze Karela Čapka*, „Bohemistyka”, nr 2, s. 105–136. ISBN 1642–9893.
- Skińska Anna Maria, 2019, *Fatyczność: od filozofii dialogu do filozofii spotkania*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe.
- Sliwka Roman, 2014, *Frazémy s »gastro« komponenty u F.L. Čelakovského*, [w:] *Parémie národů slovanských VII.*, red. Eva Mrhačová, Urszula Kolberová, Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity, s. 165–170. ISBN 978–80–7464–704–8.
- Sliwka Roman, 2014, *Sposoby wykorzystania terminologii w reklamie (na przykładzie reklamy samochodów i kosmetyków)*, [w:] *Leksykograficzne problemy opisu terminologii (ze szczególnym uwzględnieniem terminologii zintegrowanego systemu reagowania w sytuacjach kryzysowych)*, red. Mieczysław Balowski, Racibórz: PWSZ, s. 175–185. ISBN 978–83–63090–56–2.
- Sliwka Roman, 2015, *Doznawanie codzienności w czeskich mediach (próba analizy)*, [w:] *Doświadczenie codzienności w języku i w literaturze czeskiej*, red. Mieczysław Balowski, IFS, Poznań: IFS UAM, PRO, s. 431–439. ISBN 978–83–63090–60–9.
- Sliwka Roman, 2016, *Czeskie frazeologizmy z pola tematycznego JEDZENIE w konfrontacji z frazeologizmami polskimi i słowackimi*, [w:] *Dialog z tradycją V. Językowe dziedzictwo kultury materialnej*, red. Ewa Młynarczyk, Ewa Horyń, Kraków: Collegium Columbinum, s. 363–374. ISBN 978–83–7624–184–5.
- Sliwka Roman, 2016, *Perswazyjny aspekt morfologii w polskiej i czeskiej reklamie*, Poznań: IFS UAM, Wydawnictwo PRO, 182 s. ISBN 978–83–63090–01–2.
- The Aspects of Genres in the Holocaust Literatures in Central Europe/Die Gattungaspekte der Holocaustliteratur in Mitteleuropa*, 2015, red. Jiří Holý, Praha: Akropolis. ISBN 978–80–7470–092–7.
- The Holocaust in Centraleuropean Literatures and Cultures: Problems of Poetization and Aestheticization*, 2016, Stuttgart: Press Stuttgart. ISBN 978–3–8382–0952–4.
- Václav Havel. Człowiek – Pisarz – Filozof – Polityk*, 2014, red. Mieczysław Balowski, Bogusław Bakula, Poznań: IFS UAM. ISBN 978–83–63090–48–7.